

DOI 10.36074/logos-24.05.2024.080

НАВЧАЛЬНА СПІВПРАЦЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСТВА

Коршевнік Тетяна Валеріївна¹

1. канд. пед. наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
Інститут педагогіки НАПН України, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0003-0430-5808

Згідно Державного стандарту базової середньої освіти складником ключових компетентностей виступає наскрізне уміння «співпраця з іншими, що передбачає вміння обґрунтовувати доцільність / переваги взаємодії під час спільної діяльності, планувати власну й групову роботу, підтримувати учасників групи, допомагати іншим і заохочувати їх до досягнення спільної мети» [1].

У розробленні методики формування компетентнісного навчання біології учнів спирались на створену українською вченою О.Г. Ярошенко концепцію групової навчальної діяльності школярів [2]. Її засадничі положення, а також доробок вітчизняних вчених, власний педагогічний досвід і зарубіжна практика використання навчальної взаємодії утвердили нас у думці, що така форма організації навчальної діяльності є ефективною задля досягнення компетентнісних результатів навчання. Тому у нашому дослідженні навчальну співпрацю учнівства обрано одним із засобів формування природничо-наукової компетентності учнів гімназії в освітньому процесі з біології.

Обравши навчальну співпрацю учнів одним з чинників нашого дослідження, ми дотримувались таких умов: систематичність використання даної форми роботи; забезпечення добровільності учнів у виборі рівня складності завдань; цілеспрямованість навчального спілкування членів групи між собою; психологічна сумісність членів групи; довготривалість перебування членів групи у спілкуванні; правильність вибору лідера групи; чіткий розподіл обов'язків між членами групи; об'єктивність контролю й оцінки знань студентів; підготовленість вчителя та додержання ним

ABSCHNITT 22.
PÄDAGOGIK UND BILDUNG

демократичного стилю стосунків з учнями; дозування допомоги з боку вчителя або лідера групи.

Ми також враховуємо те, що у малих групах можуть скластись різні типи співробітництва між виконавцями групової роботи. Найпродуктивнішим є співпраця, за якої представники однієї малої групи ставлять перед собою спільні задачі, виконання яких внаслідок розподілу обов'язків між членами групи та їх колективної діяльності має високу продуктивність. Саме такий тип взаємодії учнів виступає одночасно метою та результатом їх групової діяльності, що цілком відповідає вимогам Державного стандарту базової середньої освіти.

Орієнтована на єдність когнітивного (знаннєвого), діяльнісного та ціннісного компонентів природничо-наукової компетентності, навчальна співпраця учнівства в шкільній біологічній освіті є ефективною для планування досліджень, розв'язання проблем різного рівня, формування особистісного ставлення учнів до навчання тощо. Зауважимо, що проєктується не лише освітній результат групової взаємодії, але й процес його досягнення. Зокрема в навчанні біології учнівства гімназії виконанню дослідження, проєкту чи комплексного завдання передують розподіл функцій учасників групи на основі здібностей кожного; у процесі їх виконання мають місце обговорення мети навчальної співпраці, способи досягнення і представлення її результатів. Особливу увагу варто приділити рефлексивному осмисленню результатів навчальної співпраці з допомогою запитань, сформульованих вчителем, наприклад «Яку навчальну задачу ви розв'язували?», «Які способи ви використали для її розв'язання?», «Чи є поміж використаних способів нові, запропоновані вашою групою?», «Які нові знання й уміння здобули в результаті розв'язання задачі?». Як правило, останнє запитання відкриває можливість для зародження нового мотиву діяльності на наступних заняттях біології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Державний стандарт базової середньої освіти (2020). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.20 № 898. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP200898.html.
- [2] Ярошенко О.Г. (1997). *Групова навчальна діяльність школярів: теорія і методика*. Партнер. 198 с.